

Й. М. Луцак

Великий Бичків

ВЕЛИКИЙ БИЧКІВ – селище міського типу Рахівського району [Закарпатської області](#). Знаходиться біля підніжжя Карпат. гір, на правому березі р. Тиса (притока Дунаю) та при впадінні в неї р. Шопурка, за 35 км від райцентру, за 174 км від обл. центру, за 29 км від геогр. центру Європи (с. Ділове) та за 12 км від залізнич. ст. Солотвино. Автостанція. Через с-ще проходить автомобіл. дорога Ужгород–Рахів. Площа 8 км². Насел. 9430 осіб (2001, складає 105,2 % до 1989), переважно українці. Проживають також угорці, румуни, росіяни та ін. Перша письмова згадка про В. Б. датована 1373. Є декілька легенд щодо походження назви с-ща. На поч. заснування поселення місц. мешканець Бабинець, щоб урятувати свою численну сім'ю від чуми, оборював свої маєтності великими биками у Великому, а бичками – в Малому Бичкові. Інша версія походження назви пов'язана зі словом бочка, оскільки до 1944 село мало офіц. назву Великий Бочков. У с-щі виготовляли бочки для солотвин. солекопалень. Найдавнішим заняттям насел. у цій місцевості було скотарство. Наприкінці 15 ст. с-ще стає центром Великобичків., або Верхнього, держ. маєтку (домінії) Мармарос. комітату. Поряд із землеробством та скотарством частина населення була зайнята на лісорозробках. 1720 на р. Шопурка побудовано лісопилку, яка була найбільшою на Закарпатті. Права сторона р. Тиса була перетворена на річк. порт (Портош), де знаходилися солеві склади. Насел. В. Б. відбувало держ. панщину (т. зв. «королівщину») і змушене було своєю тягловою силою перевозити сіль з Солотвина до порт. складів. 1868 побудоване перше лісохім. підприємство в Угорщині – хім. завод «Клотильда», на якому переробляли букові дрова на оцет, деревне вугілля та ін. продукцію. З розпадом Австро-Угорщини укр. насел. В. Б. написало Меморандум до уряду ЗУНР про бажання об'єднатися з Україною, 250 бичківців вступило в загони Гуцул. нар. оборони, 8 жит. брало участь в Хуст. з'їзді 21 січня 1919 (прийнято рішення про возз'єднання краю з соборною Україною). В. Йосипчук був обраний секр. з'їзду. З входженням Закарпаття до складу Чехо-Словаччини (1919–39) с-ще стає одним з найбільших громад. та культурних центрів, за що чеські урядовці називали його «Малим Харковом» (за аналогією з тодіш. столицею Рад. України). Уродженець В. Б. [І. Локота](#) 1929 став сенатором, а *М. Сидоряк* 1924 і 1929 обирався до палати депутатів парламенту. Діяло товариство «Просвіта» (1920). У 1-й пол. 20 ст. діяли хор, хата-читальня, оркестр, драм. гурток, організація «Пласт», гімнаст. товариство «Сокіл», «Освітнян. союз», футбол. клуб «Довбуш». Саме з В. Б. пов'язані останні години перебування президента

Карпат. України [А. Волошина](#) на рідній землі. У 1939–44 с-ще було під нім.-угор. фашист. окупацією. Під час 2-ї світової війни 732 бичківця було замордовано або розстріляно угор. владою. Гол. пром. підприємства: ТОВи – «Стен ЛТД», «Карпати», «ЦБМ Карпати», «Карбон БМКТ», «Техноліс», «Проза ЛТД», «Бруно ЛТД»; ВАТ «Великобичків. консерв. завод», ЗАТ «Ф-ка “Говерла”»; хлібокомбінат, хлібобулоч. цех, лісомислив. підприємство. У с-щі функціонують 4 заг.-осв. школи, 4 дитсадки, муз. школа, 3 б-ки, школа мистецтв; спорт. футбол. клуб, ДЮСШ; міська лікарня, фельдшер.-акушер. пункт, аптека; істор.-краєзнавчий музей, Будинок культури. Є готель, філія ощадбанку; парк культури і відпочинку та профілакторій. Ансамбль пісні і танцю «Лісоруб» та сімей. дует С. і Т. Раховських «Рідна пісня» мають звання «народний». Реліг. громади: 3 – УПЦ, УГКЦ, РКЦ, євангел. християн-баптистів, свідків Єгови, адвентистів сьомого дня. Пам'ятки архітектури: Свято-Успенська греко-католическа церква (1845), Свято-Покровська церква (1895). На тер. с-ща встановлено погруддя І. Франка, Т. Шевченка, М. Колодзінського, П. Волощука, І. Локоти, обеліск Слави односельцям, які загинули під час 2-ї світової війни, мемор. дошки А. Волошину, Й. Волощуку, А. Кузьмику, Т. Ромжі, О. Чупак, М. Куцину, В. Смердулу; пам'ятник січовикам (воїнам [Карпатської Січі](#)), які були закатовані угор. фашистами. Побл. смт – ботан. заказник Діброва. Видатні уродженці В. Б.: поетеса [М. Божук](#), громад. діяч, публіцист [Й. Бойчук](#), журналіст, публіцист [М. Климпотюк](#); церк. діяч *Т. Ромжа*; музикознавець *Л. Мокану*, хоровий диригент [О. Глібович](#); засл. майстер нар. творчості *В. Смердул*; футболіст *І. Яремчук*, п'ятиборці [Богдан](#) та [Василь-Роман Йосипчуки](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Великому Бичкову – 626 років! // Закарп. калейдоскоп. 2000, 3 лют.;
2. Бойчук І. Великий Бичків моїх давніх літ // Гуцульське село в Карпатській Україні (30-і тт. XX ст.). Уж., 2003.

Бібліографічний опис:

Великий Бичків / Й. М. Луцак// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-32727>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).